

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Бурштинський енергетичний коледж

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу
_____ О.Д.Джура
« ____ » _____ 2013 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ « ЕКОНОМІКА І НОРМУВАННЯ ПРАЦІ »
назва дисципліни

Підготував викладач:

Р. С. Барабалюк
П.І.П.

Програма з дисципліни «Економіка і нормування праці» розроблена
назва
згідно зі стандартом вищої освіти для навчальних закладів II-го рівня акредитації.

Укладач: Руслана Степанівна Барабальок, викладач Бурштинського
П.І.П.
енергетичного коледжу Івано-Франківського національного технічного
університету нафти і газу.

Програма обговорена і
схвалена на засіданні
Науково-методичної ради
коледжу
Протокол № ____
від « __ » серпня 2013 р.

Голова Науково-методичної
ради:
_____ О.В.Подолькіна

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І НОРМУВАННЯ ПРАЦІ»

Мета: формування системи теоретичних і практичних знань про категорії, поняття, механізми забезпечення оптимальної ефективності праці та регулювання трудових відносин на мікрорівні.

Завдання: висвітлення теоретико–методологічних і соціально-економічних аспектів сучасних проблем економіки праці; формування у студентів практичних навичок з організації та нормування праці, регулювання відносин у соціально-трудої сфері.

Предмет: система організаційно-економічних взаємовідносин між працівниками в процесі спільної трудової діяльності; тривалість трудових процесів у часі в конкретних організаційно-виробничих умовах.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Об'єкт, предмет, завдання і методологічні основи економіки праці.
2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства.
3. Відносини зайнятості та безробіття.
4. Внутрішній ринок праці організації.
5. Регулювання організаційно-економічних відносин в організації.
6. Сутність, значення й об'єкти нормування праці.
7. Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу.
8. Нормативи і норми затрат праці.
9. Методи нормування і способи встановлення норм праці.
10. Продуктивність і ефективність праці.
11. Аналіз і планування праці на підприємстві.
12. Витрати на персонал і заробітної плати.
13. Тарифне нормування заробітної плати.
14. Планування соціального розвитку організації.
15. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці.

ОРИЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем	Загальний обсяг годин	Кількість годин					самостійна робота
		аудиторні					
		Всього аудиторн.	З них				
	лек.		практ.	семін.			
<i>Тема 1. Об'єкт, предмет, завдання і методологічні основи економіки праці</i>	6	2	2			4	
<i>Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства</i>	8	4	2		2	4	
<i>Тема 3. Відносини зайнятості і безробіття</i>	12	6	2	2	2	6	
<i>Тема 4. Внутрішній ринок праці організації</i>	6	2	2			4	
<i>Тема 5. Регулювання організаційно – економічних відносин в організації</i>	8	4	2		2	4	
<i>Тема 6. Сутність, значення і об'єкти нормування праці</i>	10	6	4		2	4	
<i>Тема 7. Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу</i>	22	18	10	6	2	4	
<i>Тема 8. Нормативи і норми затрат праці</i>	12	8	4	2	2	4	
<i>Тема 9. Методи нормування і способи встановлення норм праці</i>	10	6	2	2	2	4	
<i>Тема 10. Продуктивність і ефективність праці</i>	10	4	2	2		6	
<i>Тема 11. Аналіз і планування праці на підприємстві</i>	12	8	2	4	2	4	
<i>Тема 12. Витрати на персонал і заробітна плата</i>	9	2	2			7	
<i>Тема 13. Тарифне нормування заробітної плати</i>	14	6	2	2	2	8	
<i>Тема 14. Планування соціального розвитку організації</i>	10	2	2			8	
<i>Тема 15. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці</i>	13	3	1		2	10	
<i>Разом</i>	162	81	41	20	20	81	

На предмет виділяється 162 години (3 кредити):

1. Аудиторних – 81 год.

З них:

лекційні заняття – 41 год.

семінарські заняття – 20 год.

практичні заняття – 20 год.

2. Самостійне опрацювання – 81 год.

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке і ґрунтовне засвоєння студентами соціально-економічних питань, що виникають на ринку праці і в соціально-трудовах відносинах у нашій країні; питань раціонального використання людських ресурсів у суспільному виробництві. Ця дисципліна відноситься до професійних дисциплін підготовки молодших спеціалістів спеціальності «Економіка підприємства», яка формує фаховий світогляд майбутніх економістів. Курс «Економіка і нормування праці» вивчає процес регулювання соціально-трудовах відносин, оплати праці, стимулювання оптимального використання ресурсів і підвищення продуктивності, ефективності праці, нормування праці. Дана дисципліна повинна сприяти формуванню висококваліфікованих фахівців – молодших спеціалістів в галузі економіки.

Головним завданням дисципліни «Економіка і нормування праці» є вивчення студентами методологічних аспектів сучасних проблем економіки та нормування праці, регулювання відносин у соціально-трудовій сфері.

Вивчення дисципліни «Економіка і нормування праці» передбачає наявність у студентів систематичних та ґрунтовних знань з економіки підприємства, політичної економії, бухгалтерського обліку, планування діяльності підприємства і спрямоване на вивчення спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних та семінарських заняттях, самостійної роботи.

ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

У результаті вивчення дисципліни «Економіка і нормування праці» студенти повинні **знати**:

- основні теоретичні поняття економіки та нормування праці;
- методи і практику встановлення обґрунтованих норм праці під час виконання різноманітних виробничих процесів;
- передумови та чинники підвищення продуктивності праці на підприємстві;
- зарубіжний досвід щодо підвищення раціонального використання людських ресурсів у суспільному виробництві;
- механізм оплати та стимулювання праці, соціального розвитку організації.

У результаті вивчення дисципліни «Економіка і нормування праці» студенти повинні **вміти**:

- самостійно проводити спостереження затрат робочого часу, аналізувати отримані результати і виявляти резерви кращого його виконання;
- проводити аналіз трудових прийомів і методів з метою їх раціоналізації і впровадження передового виробничого досвіду;
- аналізувати стан роботи щодо нормування та економіки праці на підприємствах, розробляти пропозиції щодо його вдосконалення;
- вирішувати практичні завдання з питань оплати праці, продуктивності праці, нормування.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

ТЕМА 1. ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ

Суть категорії праця: елементи праці, двоїстий характер праці. Історична довідка: трудовий напрямок економічної думки.

Предмет та завдання дисципліни. Мета та її завдання. Соціально – економічна роль праці. Зміст та характер праці: основні критерії змісту праці та види праці.

ТЕМА 2. ТРУДОВІ РЕСУРСИ І ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУСПІЛЬСТВА

Населення та його характеристики.

Соціально-економічна характеристика трудових ресурсів. Роль і місце трудових ресурсів в економіці України. Соціально-економічний поділ трудових ресурсів. Стан і структура трудових ресурсів.

Процес відтворення населення: види руху, типи і режими.

Методи прогнозування, планування, розрахунку потреби в трудових ресурсах. Джерела поповнення трудових ресурсів.

Трудовий потенціал у системі економічних ресурсів. Поняття робоча сила, людський капітал. Складові трудового потенціалу підприємства, їх характеристика.

ТЕМА 3. ВІДНОСИНИ ЗАЙНЯТОСТІ І БЕЗРОБІТТЯ

Поняття, види та форми зайнятості населення. Концепція повної та глобальної, примусової та добровільної зайнятості. Принципи державної політики зайнятості.

Державне регулювання зайнятості населення. Основні напрямки державної політики в галузі зайнятості населення. Активні та пасивні методи й заходи регулювання зайнятості. Програми сприяння зайнятості. Система органів і служб

зайнятості. Законодавство України про зайнятість. Гнучкі форми зайнятості на підприємстві.

Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення

Підходи до визначення поняття та рівня безробіття. Види безробіття. Природна норма безробіття. Закон Оукена. Безробіття та інфляція. Соціально-економічна оцінка рівня безробіття. Причини неточного визначення рівня безробіття.

Визначення статусу безробітного та поняття «підходяща робота». Допомога у зв'язку з безробіттям.

ТЕМА 4. ВНУТРІШНІЙ РИНОК ПРАЦІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Поняття внутрішнього ринку праці. Роль персоналу. Класифікатор професій ДК 003:2005. Склад та структура персоналу.

Моделі внутрішньофірмового ринку праці: бюрократична та патерналістська. Їх переваги та недоліки.

Сутність управління персоналом на мікрорівні: об'єкт та суб'єкт менеджменту персоналу.

Розвиток підприємництва і використання людських ресурсів.

Організація як соціальний інститут і об'єкт управління.

ТЕМА 5. РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО – ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В ОРГАНІЗАЦІЇ

Сутність економічно-організаційних відносин, їх суб'єкти, предмет. Поняття: найманий працівник, роботодавець, професійна спілка, держава, спілка роботодавців.

Професійний відбір і наймання персоналу. Процес прийому на роботу. Критерії відбору персоналу. Посадові інструкції, кваліфікаційна карта, профілі особистості. Характеристика джерел відбору персоналу: внутрішні та зовнішні. Етапи процесу відбору персоналу.

Суть соціального захисту, його напрями. Форми прояву системи соціального захисту: індексація доходів, мінімальні соціальні гарантії, надання пільг, обов'язкове страхування, соціальна допомога.

Нормативно – правова база регулювання трудових відносин. Трудове законодавство про працю.

Сутність трудового договору та контракту. Їх структура та особливості укладення.

ТЕМА 6. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ І ОБ'ЄКТИ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

6.1 Сутність і значення нормування праці

Сутність і зміст процесу нормування затрат живої праці. Зміст терміна «нормування праці». Практичне значення нормування праці на виробництві.

Основні принципи нормування праці, їх сутність і обумовленість економічними законами. Характеристика основних функцій організації і нормування праці. Завдання нормування праці на сучасному етапі.

Предмет нормування праці. Мета нормування праці як науки і навчальної дисципліни.

Зв'язок нормування праці з іншими економічними, технічними і спеціальними дисциплінами.

6.2 Об'єкти нормування праці

Структура виробничого процесу. Технологічні й організаційні принципи поділу виробничого процесу на виробничі операції. Виробнича операція як головний об'єкт нормування праці, її характерні ознаки.

Структура операції в технологічному відношенні: установка, позиція, перехід, прохід.

Структура операції в трудовому відношенні: трудові рухи, дії, прийоми, комплекси трудових прийомів. Поняття трудового процесу та його взаємозв'язок з виробничим процесом. Впровадження новітніх технологій і вдосконалення трудових методів та прийомів — головні умови підвищення продуктивності праці.

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ І ВИТРАТ РОБОЧОГО ЧАСУ

7.1 Робочий час

Робочий час як загальна міра кількості праці. Економічний зміст категорії «робочий час». Цілі і завдання вивчення використання робочого часу. Основні види класифікації затрат робочого часу: працівника, роботи устаткування, тривалості виробничого процесу. Загальна класифікація елементів затрат змінного робочого часу. Час продуктивної і непродуктивної роботи. Час підготовчо-завершальної роботи, час оперативної роботи, час обслуговування робочого місця. Час регламентованих та нерегламентованих перерв. Структура нормованого та ненормованого робочого часу. Нормативний баланс змінного робочого часу.

7.2 Структура часу використання устаткування та виробничого процесу.

Методи вивчення затрат робочого часу

Структура часу використання устаткування. Необхідний та змарнований час.

Структура загального часу тривалості виробничого процесу. Чинники, що впливають на тривалість виробничого процесу.

Методичні основи аналізу затрат робочого часу. Класифікація методів вивчення затрат робочого часу. Метод безпосередніх вимірів, його переваги та недоліки. Метод моментних спостережень, його переваги та недоліки.

7.3 Фотографія робочого часу

Фотографія робочого часу, її види, зміст і особливості проведення. Фотографія робочого дня багатостатника, особливості методики її проведення.

Фотографія виробничого процесу, її завдання і сфера застосування.

Особливості проведення маршрутної фотографії.

Цільова фотографія, її завдання й особливості методики проведення.

Фотографія часу використання устаткування.

Групова фотографія, її завдання, особливості методики проведення й обробки матеріалів. Самофотографія, її особливості, переваги і недоліки.

7.4 Етапи проведення фотографії робочого часу

Індивідуальна фотографія робочого часу, її завдання, методика проведення, обробка й аналіз результатів, складання фактичного і нормативного балансів робочого часу.

7.5. Хронометраж, етапи його проведення

Хронометраж, його призначення і види. Організація проведення хронометражних спостережень. Вибір об'єкта та оптимальної кількості вимірів. Обробка, аналіз і систематизація отриманих результатів. Використання даних хронометражу для вивчення і раціоналізації структури операції і трудового процесу. Використання технічних засобів вивчення затрат робочого часу. Фотохронометраж, його призначення і сфера застосування.

ТЕМА 8. НОРМАТИВИ І НОРМИ ЗАТРАТ ПРАЦІ

8.1 Нормативні матеріали для визначення норм праці

Призначення та класифікація нормативів праці. Види нормативних матеріалів праці. Зміст нормативів режимів роботи устаткування, їх використання в роботі, пов'язаній з нормуванням. Різновиди нормативів затрат часу.

Нормативи праці за сферою застосування: загальнопромислові, галузеві, місцеві.

Нормативи праці за ступенем укрупнення: укрупнені, диференційовані. Системи мікроелементних нормативів, особливості їх застосування.

Нормативи обслуговування, чисельності й підлеглості.

Відповідність нормативних матеріалів вимогам прогресивності, комплексності, обґрунтованості, рівня точності й можливості їх використання за різних організаційно-технічних умов.

Методи створення трудових нормативів. Загальні умови і вихідні матеріали для створення нормативів. Характеристика основних етапів створення нормативів. Побудова нормативних таблиць, графіків, номограм. Завдання вдосконалення нормативно-дослідної роботи та організації централізованої розробки прогресивних нормативних матеріалів в Україні.

8.2 Норми затрат праці

Загальна характеристика норм праці, що застосовуються на підприємствах.

Класифікація затрат праці. Нормативна і фактична трудомісткість продукції.

Групування норм за призначенням, сферою поширення, ступенем деталізації, видом затрат часу, періодом дії, методом обґрунтування, кількістю працівників.

Чинники, що впливають на величину норм.

Вимоги, яким мають відповідати норми затрат праці: ступінь обґрунтованості, рівнонапруженість, точність, прогресивність і динамічність.

ТЕМА 9. МЕТОДИ НОРМУВАННЯ І СПОСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ НОРМ ПРАЦІ

Залежність результатів праці й затрат робочого часу від виробничо-технічних умов, форм організації праці та інших факторів. Необхідність комплексного обґрунтування норм праці.

Класифікація методів нормування праці щодо обґрунтування норм.

Аналітичні методи нормування, їх зміст і різновиди. Зміст процесу нормування залежно від застосованого методу. Аналітично-дослідний (експериментний) метод обґрунтування норм, його переваги і недоліки. Аналітично-розрахунковий метод установаження норм, його переваги.

Сумарний метод нормування, його загальна характеристика, недоліки.

Характеристика основних засобів установаження й обґрунтування норм праці: дослідного, порівняльного, статистичного, аналітично-дослідного, аналітично-розрахункового.

Особливості визначення складових частин норм часу. Визначення оперативного часу. Визначення допоміжного часу.

ТЕМА 10. ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ

Продуктивність як показник ефективності праці. Управління продуктивністю праці. Фактори, що впливають на продуктивність праці і резерви її підвищення.

Мотивація праці працівників як фактор підвищення її продуктивності.

ТЕМА 11. АНАЛІЗ І ПЛАНУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Характеристика показників використання праці й методика їх планування.

Суть та мета планування продуктивності праці. Методи планування продуктивності праці. Метод екстраполяції. Метод коригування базової продуктивності праці під дією техніко-економічних факторів. Факторний метод планування і аналізу продуктивності праці.

Аналіз продуктивності праці.

Планування чисельності основних, допоміжних робітників, керівників, спеціалістів.

Характеристика таблиця обліку використання робочого часу.

Планування балансу робочого часу. Сутність балансу робочого часу одного працівника. Етапи розробки балансу робочого часу.

Аналіз чисельності персоналу.

ТЕМА 12. ВИТРАТИ НА ПЕРСОНАЛ І ЗАРОБІТНА ПЛАТА

Вартість робочої сили, формування та чинники її зміни. Структура вартості робочої сили. Характеристика рівня грошових доходів. Понятійний апарат: доходи населення, прожитковий мінімум, мінімальний споживчий бюджет.

Аналіз витрат фонду заробітної плати. Класифікація витрат на розвиток персоналу.

ТЕМА 13. ТАРИФНЕ НОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Тарифне нормування та тарифна система. Зміст та призначення тарифної системи оплати праці працівників. Роль тарифної системи в плануванні та регулюванні заробітної плати. Основні елементи тарифної системи оплати праці:

довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, тарифні сітки, тарифні ставки, посадові оклади.

Тарифні сітки, їх побудова та призначення. Призначення тарифного розряду та тарифного коефіцієнту.

Тарифні ставки оплати праці та їх використання для диференціації заробітної плати різних груп робітників залежно від їх кваліфікації, форм оплати праці.

Удосконалення тарифної системи. Тарифно-кваліфікаційний довідник і його застосування.

ТЕМА 14. ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Роль і місце соціального управління в плануванні та організації розвитку персоналу.

Прогнозування і планування соціального розвитку персоналу в організації та поза виробництвом

Удосконалення соціальної структури і професійно-кваліфікаційного складу працівників

Задоволення потреби менш соціально захищених груп персоналу організації в їх професійному розвитку

Соціальне проектування персоналу нового та реконструйованого підприємства

Складові механізми соціального захисту. Державні соціальні гарантії. Соціальний захист безробітних. Матеріальна підтримка сімей, дітей, утриманців. Державна молодіжна політика.

ТЕМА 15. АНАЛІЗ, ЗВІТНІСТЬ І АУДИТ У СФЕРІ ПРАЦІ

Система трудових показників у сфері праці: промислово-виробничий персонал, непромислова група, продуктивність праці, фонд заробітної плати, середня заробітна плата.

Аналіз стану трудових ресурсів: вивчення стану, розміщення та структури кадрів; аналіз професійного складу й підготовки кадрів; стан руху кадрів.

Аналіз продуктивності праці і заробітної плати: фактори зростання продуктивності праці, резерви підвищення продуктивності праці, середня заробітна плата, фонд заробітної плати.

Звітність і аудит у сфері праці: суть, мета, об'єкт, завдання аудиту; напрями аудиту у сфері праці; джерела інформації.

Програма

для самостійного опрацювання матеріалу дисципліни

“ЕКОНОМІКА І НОРМУВАННЯ ПРАЦІ ”

Спеціальність: 5.03050401 “Економіка підприємства”

Питання, що винесене на самостійне вивчення	Кількість годин	Література	Форма контролю	Знання і навички, якими необхідно оволодіти
1	2	3	4	5
ТЕМА 1. ОБ’ЄКТ, ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ І МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ	4			
Соціально – економічна роль праці. Зміст та характер праці: основні критерії змісту праці та види праці.	4	/1; 2; 14 Т.1; 6 Р.1; 23 Р.1/	Конспект	Знати: критерії змісту праці
ТЕМА 2. ТРУДОВІ РЕСУРСИ І ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУСПІЛЬСТВА	4			
Роль і місце трудових ресурсів в економіці України. Методи прогнозування, планування, розрахунку потреби в трудових ресурсах. Джерела поповнення трудових ресурсів	4	/2, 8. Р.2, 14 Р. 2/	конспект	Знати: джерела поповнення трудових ресурсів
ТЕМА 3. ВІДНОСИНИ ЗАЙНЯТОСТІ І БЕЗРОБІТТЯ	6			
Державне регулювання зайнятості населення. Основні напрямки державної політики в галузі зайнятості населення. Активні та пасивні методи й заходи регулювання зайнятості. Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення. Визначення статусу безробітного та поняття «підходяща робота». Допомога у зв’язку з безробіттям.	6	/ 2, 14 Р.2/	Конспект	Знати суть державного регулювання зайнятості населення, як визначають статус безробітних
ТЕМА 4. ВНУТРІШНІЙ РИНОК ПРАЦІ ОРГАНІЗАЦІЇ	4			
Розвиток підприємництва і використання людських ресурсів. Організація як соціальний інститут і об’єкт управління.	4	/ 19 Р.2	Конспект	Знати як розвивається підприємство

Питання, що винесене на самостійне вивчення	Кількість годин	Література	Форма контролю	Знання і навички, якими необхідно оволодіти
1	2	3	4	5
ТЕМА 5. РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО – ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В ОРГАНІЗАЦІЇ	4			
Суть соціального захисту, його напрями. Форми прояву системи соціального захисту: індексація доходів, мінімальні соціальні гарантії, надання пільг, обов’язкове страхування, соціальна допомога. Сутність трудового договору та контракту. Їх структура та особливості укладення.	4	14 Т.2; 10 Р.3/	Конспект	Знати суть соціального захисту, суть трудового договору та контракту
ТЕМА 6. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ І ОБ’ЄКТИ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ	4			
Впровадження новітніх технологій і вдосконалення трудових методів та прийомів — головні умови підвищення продуктивності праці.	4	/4, Р.2/ /11, Р.2/ /25, Т.2/	Конспект	Знати методи удосконалення трудових прийомів
ТЕМА 7. АНАЛІЗ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ І ВИТРАТ РОБОЧОГО ЧАСУ	4			
Метод безпосередніх вимірів, його переваги та недоліки. Метод моментних спостережень, його переваги та недоліки.	4	11, Р. 3/ /4, Р. 3/ /25, Т.3/13 Р.9/	Реферат	Знати суть методу безпосередніх вимірів
ТЕМА 8. НОРМАТИВИ І НОРМИ ЗАТРАТ ПРАЦІ	4			
Відповідність нормативних матеріалів вимогам прогресивності, комплексності, обґрунтованості, рівня точності й можливості їх використання за різних організаційно-технічних умов.	4	/4, Р. 5/	Конспект	Знати вимоги до норм праці
ТЕМА 9. МЕТОДИ НОРМУВАННЯ І СПОСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ НОРМ ПРАЦІ	4			
Характеристика основних засобів встановлення й обґрунтування норм праці: дослідного, порівняльного, статистичного, аналітично-дослідного, аналітично-розрахункового.	4	/8 Р.12; 13 Р. 11/	Конспект	Знати методи нормування, складові частин

Питання, що винесене на самостійне вивчення	Кількість годин	Література	Форма контролю	Знання і навички, якими необхідно оволодіти
1	2	3	4	5
Особливості визначення складових частин норм часу. Визначення оперативного часу. Визначення допоміжного часу.				норм часу
ТЕМА 10. ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ	6			
Мотивація праці працівників як фактор підвищення її продуктивності.	6	//16, Р.3/ /14, Р.5, 6/	Конспект	Знати суть мотивації
ТЕМА 11. АНАЛІЗ І ПЛАНУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	4			
Планування чисельності основних, допоміжних робітників, керівників, спеціалістів. Характеристика таблиця обліку використання робочого часу.	4	14, Р.14/	Конспект	Знати як планують чисельність основних та допоміжних робітників
ТЕМА 12. ВИТРАТИ НА ПЕРСОНАЛ І ЗАРОБІТНА ПЛАТА	7			
Аналіз витрат фонду заробітної плати. Класифікація витрат на розвиток персоналу	7	14, Р.14/	Конспект	Знати, як аналізують витрати фонду оплати праці
ТЕМА 13. ТАРИФНЕ НОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	8			
Тарифні ставки оплати праці та їх використання для диференціації заробітної плати різних груп робітників залежно від їх кваліфікації, форм оплати праці. Удосконалення тарифної системи. Тарифно-кваліфікаційний довідник і його застосування.	8	/6, Г.9/ /14, Р.11/	реферат	Знати суть тарифних ставок, їх удосконалення
ТЕМА 14. ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ	8			
Соціальне проектування персоналу нового та реконструйованого підприємства	8	/8, §5.1/ /14, Р. 13/	реферат	Знати суть соціального

Питання, що винесене на самостійне вивчення	Кількість годин	Література	Форма контролю	Знання і навички, якими необхідно оволодіти
1	2	3	4	5
Складові механізми соціального захисту. Державні соціальні гарантії. Соціальний захист безробітних. Матеріальна підтримка сімей, дітей, утриманців. Державна молодіжна політика.				проекування персоналу
ТЕМА 15. АНАЛІЗ, ЗВІТНІСТЬ І АУДИТ У СФЕРІ ПРАЦІ	10			
Аналіз стану трудових ресурсів: вивчення стану, розміщення та структури кадрів; аналіз професійного складу й підготовки кадрів; стан руху кадрів. Звітність і аудит у сфері праці: суть, мета, об'єкт, завдання аудиту; напрями аудиту у сфері праці; джерела інформації.	10	/14, Р. 15/	реферат	Знати, як аналізують стан трудових ресурсів на підприємстві
Всього	81			

Теми практичних занять
з дисципліни “ЕКОНОМІКА І НОРМУВАННЯ ПРАЦІ ”
Спеціальність: 5.03050401 “Економіка підприємства”

Назва теми	Назва практичного заняття	Обсяг годин
ТЕМА 3. ВІДНОСИНИ ЗАЙНЯТОСТІ І БЕЗРОБІТТЯ	Практичне заняття 1. Визначення чисельності різних груп трудових ресурсів та рівня безробіття	2
ТЕМА 7. АНАЛІЗ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ І ВИТРАТ РОБОЧОГО ЧАСУ	Практичне заняття 2. Обробка результатів фотографії робочого дня і виявлення втрат робочого часу	4
ТЕМА 7. АНАЛІЗ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ І ВИТРАТ РОБОЧОГО ЧАСУ	Практичне заняття 3. Хронометражне спостереження	2
ТЕМА 8. НОРМАТИВИ І НОРМИ ЗАТРАТ ПРАЦІ	Практичне заняття 4. Розрахунок норм обслуговування, виробітку та часу	2
ТЕМА 9. МЕТОДИ НОРМУВАННЯ І СПОСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ НОРМ ПРАЦІ	Практичне заняття 5. Розрахунок нормованого завдання бригади робітників енергопідприємства	2
ТЕМА 10. ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАЦІ	Практичне заняття 6. Аналіз продуктивності праці на підприємстві	2
ТЕМА 11. АНАЛІЗ І ПЛАНУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	Практичне заняття 7. Аналіз трудомісткості, чисельності персоналу	4
ТЕМА 13. ТАРИФНЕ НОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	Практичне заняття 8. Розрахунок заробітної плати при різних формах оплати праці	2
Разом		20

Список літератури

1. Господарський кодекс України (поточна редакція від 25.08.2013) - www.zakon.rada.gov.ua
2. Кодекс законів про працю (поточна редакція від 11.08.2013 р.) – www.zakon.rada.gov.ua
3. Абрамов В. Я, Данюк В. М. Нормування праці. — К., 1995.
4. Багрова І. В. Нормування праці: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 212 с.
5. Боброва О. Г. Організація і стимулювання праці: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. — У 2 ч. — Ч. 2. — К.: КНЕУ, 2004. — 145 с.
6. Богиня Д. П., Грішнова О. А. Основи економіки праці. — К.: Знання-Прес, 2002. — 313 с.
7. Васильченко В. С. Державне регулювання зайнятості. — К.: КНЕУ, 2003. — 252 с.
8. Васильченко В. С., Гриненко А. М., Грішнова О. А., Керб Л. П. Управління трудовим потенціалом: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 403 с.
9. Данюк В. М., Райковська Г. О. Нормування праці. Збірник завдань і вправ: Навч. посібник/ За заг. ред. В. М. Данюка. – К.: КНЕУ, 2006. – 268 с.
10. Дворецька Г. В. Соціологія праці: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2005. — 203 с.
11. Дячун О. В. Організація, нормування та оплата праці. Навч. Посібник. – Львів, 2001. – 220 с.
12. Економічна енциклопедія / Під. ред. Б. Д. Гаврилишина. — К.: Академія, 2002. — Т. 2,3 — 846 с.
13. Єрмоменко В. О., Коваленко Г. О., Рижиков В. С. Основи нормування праці: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 192 с.
14. Завіновська Г. Т. Економіка праці. — К.: КНЕУ, 2003. — 299 с.
15. Колот А. М. Мотивація персоналу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2002. — 345 с.
16. Ласкавий. Менеджмент продуктивності: Навч.-метод. посібник для самот. вивч. — К.: КНЕУ, 2002.

17. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. / В. М. Данюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха. — К.: КНЕУ, 2004. — 398 с.
18. Научная организация и нормирование труда в машиностроении.— М.: Машиностроение, 1991. Петюх В. М. Ринок праці. — К.: КНЕУ, 1999. — 283 с.
19. Петюх В. М. Ринок праці: Навч. - метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2000 — 12 с.
20. Писаревська Т. А. Інформаційні системи в управлінні трудовими ресурсами: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 1999. — 164 с.: іл.
21. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Є. Москалюка. — К.: КНЕУ, 2005. — 384 с.
22. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2002. — 351 с.
23. Тимош І. М. Економіка праці: Навч. посібник. — Тернопіль: Астон, 2001. — 347с.
24. Управління персоналом фірми. Навчальний посібник / За ред. Крамаренко В.І., Холода Б.І. — Київ: ЦУЛ, 2003. — 272 с.
25. Чернов В. І., Оленич Є. І. Нормування праці: посібник для самостійного вивчення дисципліни / За ред. Є. І. Оленич. — К.: КНЕУ, 2000. — 148 с.